

27 Mayıs Darbesinin 50. Yıldönümü ve Türkiye Siyasetine Etkileri

İstanbul, 21–22 Mayıs 2010

İstanbul Kongre Merkezi Çamlıca Salonu, Harbiye

Bugün, üzerinden yarım yüzyıl geçen 27 Mayıs 1960, Cumhuriyet tarihindeki ilk darbenin tarihidir. Bu, aynı zamanda, daha sonraki yıllarda, 1971 ve 1980 darbeleriyle yüzleşmek, 10 yıllık zaman dilimleri içinde, dönemsel askeri müdahalelere mâruz kalma "geleneği"ni Türkiye siyaset ve toplum hayatının ve elbette hukuk düzeninin dokularına yerleştiren bir siyasi zihniyetin de güçle ortaya konulduğu bir tarih. 1990'lar ve 2000'ler bu takvim düzenini bozmuş gibi görünse de, 1997 ve 2007 yıllarında, anayasal kurumlar aracılığıyla, bir darbe şeklinde olmasa da, demokratik bir toplumun sindirmesi mümkün olamayacak askeri bir müdahale üslûbuyla karşılaşılması, bu onar yıllık zaman ararının değiştiğini düşündürmeli mi? Türkiye'nin son 50 yıllık siyasi tarihinde, böyle bir müdahaleler zincirinin, en azından şekli olarak da, başlangıcı sayılabilecek 1960 darbesi Türkiye siyasi hayatında mutlak bir redle karşılaşmış değildir. 1960 darbesine yönelik bir sempati, kısmen de olsa, toplum, siyaset ve akademik yaşantımızda belirgindir. Farklı siyasi çevrelerde, 1960 darbesi tahlilleri bağlamında ve sonraki müdahaleleri gözönünde tutan bir yaklaşımla, "iyi darbe – kötü darbe" şeklinde ayrımların yapıldığı da göze çarpar.

Seçim yoluyla hükümeti oluşturan bir siyasi kadronun görevden alınması, Başbakan ve Bakanlar gibi, önde

gelen üç mensubunun, bu müdahale sonucunda kurulan, olağanüstü bir mahkeme önünde yargılanması, idama mahkûm edilmeleri ve bu cezaların infazı, yakın dönem Türkiye siyasi tarihinin unutulmaz olayları arasındadır. Müdahalenin derecesini tartmak bakımından, bu, hâlâ Türkiye toplumunun siyasi hafızasında ağırlığı hissedilen bir durumdur.

1960 darbesi sonucunda yeni bir anayasa hazırlığının başlatılması, buna ilişkin İstanbul ve Ankara'daki farklı çabalar ve tezlerin varlığı, sonuçta ulaşılan anayasa metni, 1961 Anayasası, Türkiye anayasacılık hareketleri içinde, özgürlükçü ve demokratik bir kimliğe sahip olmakla da savunulur. Bunda gerçeklik payı olmakla birlikte, bir darbenin gölgesi altında kotarılmış olma karakteri de gözden uzak tutulamayacak bir durumdur. Ve daha sonraki dönemlerde, askeri müdahale ve "yeni" bir anayasal düzen kurma hedefi arasında sıkı bir bağ kurulmasına yönelik politikalarda da hayat bulur. Üstelik, gitgide koyulaşan bu siyasi tavırdan 1961 Anayasası da nasibini alır ve bugünlere gelinir.

1960 darbesi, bu iki günlük konferansta, o dönemin dinamikleri bakımından olduğu kadar, bugünlere uzanan bir süreçte belirginleşen etkileri bakımından da hukuk ve sosyal bilimlerin farklı açılarından irdelenecek ve tartışılacaktır.

PROGRAM

21 Mayıs 2010, Cuma

09.30 - 10.00

Kayıt

10.00 - 10.30

Açılış Konuşması

Prof. Dr. Mete Tunçay
İstanbul Bilgi Üniversitesi
Fen Edebiyat Fakültesi

10.30 - 13.00

Birinci Panel:

HUKUK VE ANAYASA

Prof. Dr. Ali Ülkü Azrak
İstanbul Üniversitesi
Siyasal Bilgiler Fakültesi
"27 Mayıs Askeri Müdahalesi ve
1961 Anayasasının Hazırlanış
Süreçleri"

Prof. Dr. Osman Doğru
Marmara Üniversitesi
Hukuk Fakültesi
"27 Mayıs Yargısı"

Prof. Dr. Serap Yazıcı
İstanbul Bilgi Üniversitesi
Hukuk Fakültesi
"27 Mayıs Müdahalesinin
Türkiye'nin Hukuk ve Siyasi
Düzenine Bıraktığı Miras"

Moderatör:

Prof. Dr. Turgut Tarhanlı
İstanbul Bilgi Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

13.00 - 14.00

Ara

14.00 - 16.30

İkinci Panel:

TANIKLIKLAR

Numan Esin
Milli Birlik Komitesi Üyesi
"Milli Birlik Komitesi"

Prof. Dr. Emine Gürsoy Naskali
Celal Bayar Vakfı
Yönetim Kurulu Üyesi
"Bayar Ailesi"

Nazlı Ilıcak
Gazeteci - Yazar
"Yassıada"

Safa Mürsel
Gazeteci - Yazar
"60 Döneminde Nurcular
ve İslamcılar Neler Yaşadı?"

Moderatör:

Cengiz Çandar
Gazeteci - Yazar

16.30 - 16.45

Çay - Kahve Arası

16.45 - 18.45

Üçüncü Panel:

BASIN

Dr. İrfan Neziroğlu
TBMM Kanunlar ve Kararlar Müdürü
"27 Mayıs Öncesi ve Sonrası Basın"

Hakkı Devrim
Gazeteci ve Yayımcı
"27 Mayıs ve Bir Gazeteci"

Moderatör:

Oral Çalışlar
Gazeteci - Yazar

22 Mayıs 2010, Cumartesi

10.00 - 12.00

Dördüncü Panel:

DARBE VE ORDU

Dr. İsmet Akça

Yıldız Teknik Üniversitesi

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

“Milli Birlik Komitesi”

Prof. Dr. Ahmet İnel

Galatasaray Üniversitesi

İktisat Fakültesi

“Türk Silahlı Kuvvetlerinin

Sosyal Zümre Olarak Teşkili”

Dr. Ali Bayramoğlu

Kültür Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

“Ordunun Siyasi ve Askeri

Yeniden Yapılanması”

Moderatör:

İpek Çalışlar

Gazeteci - Yazar

12.00 - 13.30

Ara

13.30 - 16.00

Beşinci Panel:

KURUMLAR VE KİMLİKLER

Prof. Dr. Mete Tunçay

İstanbul Bilgi Üniversitesi

Fen Edebiyat Fakültesi

“Üniversite”

Prof. Dr. Murat Belge

İstanbul Bilgi Üniversitesi

Fen-Edebiyat Fakültesi

“Sol”

Tarık Ziya Ekinci

Gazeteci - Yazar

“27 Mayıs ve Kürtler”

Dr. Dilek Güven

Sosyal Bilimci

“Azınlıklar”

Moderatör:

Nadire Mater

Gazeteci - Yazar

16.00 - 16.30

Çay - Kahve Arası

16.30 - 19.00

Altıncı Panel:

27 MAYIS VE REJİM

ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Prof. Dr. Ergun Özbudun

Bilkent Üniversitesi, Hukuk Fakültesi

“27 Mayıs Darbesinin Hukuki ve

Siyasi Etkileri”

Prof. Dr. Levent Köker

Atılım Üniversitesi Hukuk Fakültesi

“Cumhuriyetçilik ve Demokratlık

Geriliminde 1961 Anayasası

ve Sonrası”

Prof. Dr. Mithat Sancar

Ankara Üniversitesi, Hukuk Fakültesi

“Efsane ile Gerçek Arasında 27 Mayıs”

Moderatör:

Sezgin Tanrıku

Türkiye İnsan Hakları Vakfı

Diyarbakır Temsilcisi

19.00

Kapanış